

พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๑ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๓
ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค

ขอนอบน้อมพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น
(พระอรหันตโคตมพุทธเจ้า)

Homage to Him The Blessed One: He is the Accomplished One, the
Supremely Enlightened One, the Perfect Embodiment of Wisdom and
Virtue, the Auspicious Pathfinder, the Knower of All Realms, the
Incomparable Tamer of Individuals, the Supreme Master of Gods and
Men, the Mightiest in Ten Thousand Universes and too far beyond Gods
and Men's imaginations, the Awakened One, the Analyst.

Updated: 24/02/2016 15:24:54., 28/02/2016 09:26:54.

Actually, the power of the Bra Parami - the good deeds of the Gautama
Buddha as to the Mightiest of Ariya God is too far beyond people or
Gods and Men's imaginations. See the true information via the [จุดนี้](#)

[สูตร/Julani Sutta](#) พ. ตูกรอนนท์ นั้นเป็นสาวก ส่วนพระตถาคตนับไม่ถ้วน ท่าน
พระอนนท์ ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคแม้เป็นครั้งที่ ๓ ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
ข้าพระองค์ได้สดับรับฟังมาเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาคว่า ตูกรอนนท์ สาวก
ของพระสิขีสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งมีนามว่า อภิภู ยืนอยู่ในพรหมโลกทำให้พัน
โลกธาตุรู้แจ้งได้ด้วยเสียง พระเจ้าข้า ส่วนพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธ
เจ้าเล่า ทรงสามารถที่จะทำโลกธาตุเท่าไรให้รู้แจ้งได้ด้วยพระสุรเสียง ฯ

พ. ตูกรอนนท์ เธอได้ฟังเรื่องพันโลกธาตุ เพียงเล็กน้อย ฯ อ. ข้าแต่พระผู้มีพระ
ภาค ข้าแต่พระสุต บัดนี้เป็นกาลเวลาแห่งเทศนาที่พระองค์จะฟังตรัส ภิภษ
ทั้งหลายได้สดับธรรมเทศนาของพระผู้มีพระภาคแล้ว จักทรงจำไว้ ฯ

Updated: 26/02/2016 20:00:54

.....

๔. อัศจรรย์สูตร

[๕๑] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระวิหารบุพพาราม เป็นปราสาทของนางวิสาขาหมิดมารดา เขตพระนครสาวัตถี ก็โดยสมัยนั้นแล วาเสฏฐสามเณรกับภารทวาชสามเณร เมื่อจำนงความเป็นภิกษุอยู่ อยู่อบรมในสำนักภิกษุทั้งหลาย เย็นวันหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเสด็จออกจากที่หลีกเร้นเสด็จลงจากปราสาทแล้ว ทรงจงกรมอยู่ ณ ที่แจ้งในร่มเงาปราสาท วาเสฏฐสามเณรได้เห็นพระผู้มีพระภาค เสด็จออกจากที่หลีกเร้น เสด็จลงจากปราสาทกำลังเสด็จจงกรมอยู่ในที่แจ้ง ในร่มเงาปราสาทในเวลาเย็น

ครั้นแล้วจึงเรียกภารทวาชสามเณรมาพูดว่า ดูภารทวาชะผู้มีอายุ นี้พระผู้มีพระภาคเสด็จออกจากที่หลีกเร้นในเวลาเย็น เสด็จลงจากปราสาททรงจงกรมอยู่ ณ ที่แจ้งในร่มเงาปราสาท เรามาไปกันเถิด พวกเราเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ บางทีเราจะได้ฟังธรรมีกถาเฉพาะพระพักตร์ของพระองค์บ้างเป็นแม่นมั่น ส่วนภารทวาชสามเณรรับคำของวาเสฏฐสามเณรแล้ว ทันใดนั้น วาเสฏฐสามเณรกับภารทวาชสามเณร พวกเราเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ครั้นแล้วถวายบังคมพระผู้มีพระภาค แล้วชวนกันเดินตามเสด็จพระองค์ผู้กำลังเสด็จจงกรมอยู่

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคตรัสเรียกวาเสฏฐสามเณรมาแล้วตรัสว่า ดูรวาเสฏฐและภารทวาชะ เธอทั้งสองมีชาติเป็นพราหมณ์ มีตระกูลเป็นพราหมณ์ ออกบวชจากตระกูลพราหมณ์ ดูรวาเสฏฐและภารทวาชะ พวกพราหมณ์ไม่ดำ่ว่าเธอทั้งสองบ้างดอกหรือ ฯ สามเณรทั้งสองนั้นจึงกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พวกพราหมณ์พวกเรานี้ดำ่ว่าข้าพระองค์ทั้งสองด้วยคำเหยียดหยาม อย่างสมใจอย่างเต็มที่ ไม่มีลดหย่อนเลย

พระผู้มีพระภาคจึงตรัสถามต่อไปว่า ก็พวกพราหมณ์พวกเรานี้ดำ่ว่าเธอทั้งสองด้วยถ้อยคำอันเหยียดหยาม อย่างสมใจอย่างเต็มที่ ไม่มีลดหย่อนอย่างไรเล่า สามเณรทั้งสองกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พวกพราหมณ์พวกเรานี้ดำ่ว่าอย่างนี้ว่า พราหมณ์พวกเดียวเป็นวรรณะที่ประเสริฐที่สุด วรรณะอื่นเลวทรามพราหมณ์พวกเดียวเป็นวรรณะขาว พวกอื่นเป็นวรรณะดำ พราหมณ์พวกเดียวบริสุทธิ์ พวกอื่นนอกจากพราหมณ์หาบริสุทธิ์ไม่ พวกพราหมณ์เป็นบุตรเกิดจากอูระ เกิดจากปากของพรหม มีกำเนิดมาจากพรหม พรหมเนรมิตขึ้น เป็นทายาทของพรหม

เจ้าทั้งสองคนมาละวรรณะที่ประเสริฐที่สุดเสียแล้ว ไปเข้าริตวรรณะที่เลวทราม คือพวกสมณะที่มีศีระโสน เป็นพวกคฤหบดี เป็นพวกดำ เป็นพวกเกิดจากเท้าของ

พรหม เจ้าทั้งสองคนมาละพวกที่ประเสริฐที่สุดใดเสีย ไปเข้ารีตวรรณะเลวทราม คือพวกสมณะที่มีศีระโกลัน เป็นพวกคฤหบดี เป็นพวกดำ เป็นพวกเกิดจากเท้าของพรหม ข้อนั้นไม่ดี ไม่สมควรเลย ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พวกพราหมณ์พากันดำ่ว่า ข้าพระองค์ทั้งสองด้วยถ้อยคำที่เหยียดหยาม อย่างสมใจอย่างเต็มที่ ไม่มีลดหย่อนเลยอย่างนี้แล

พระองค์จึงตรัสว่า ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ พวกพราหมณ์ระลึกถึงเรื่องเก่าของพวกเราไม่ได้ จึงพากันพูดอย่างนี้ พราหมณ์พวกเดียวเป็นวรรณะที่ประเสริฐที่สุด วรรณะอื่นเลวทราม พราหมณ์พวกเดียวเป็นวรรณะขาว พวกอื่นเป็นวรรณะดำ พราหมณ์พวกเดียวบริสุทธิ์ พวกอื่นนอกจากพราหมณ์หาบริสุทธิ์ไม่ พวกพราหมณ์เป็นบุตรเกิดจากอูระ เกิดจากปากของพรหม มีกำเนิดมาจากพรหม พรหมเนรมิตขึ้น เป็นทายาทของพรหมดังนี้

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็ตามที่ปรากฏอยู่แล้ว คือ นางพราหมณ์ทั้งหลายของพวกพราหมณ์ มีระดูบ้าง มีครรภ์บ้าง คลอดอยู่บ้าง ใหลูกกินนมอยู่บ้าง อันที่จริงพวกพราหมณ์เหล่านั้น ก็ล้วนแต่เกิดจากช่องคลอดของนางพราหมณ์ทั้งนั้น พากันอวดอ้างอย่างนี้ว่า พราหมณ์พวกเดียวเป็นวรรณะที่ประเสริฐที่สุด วรรณะอื่นเลวทราม พราหมณ์พวกเดียวเป็นวรรณะขาว พวกอื่นเป็นวรรณะดำ พราหมณ์พวกเดียวบริสุทธิ์ พวกอื่นนอกจากพราหมณ์หาบริสุทธิ์ไม่ พวกพราหมณ์เป็นบุตรเกิดจากอูระ เกิดจากปากของพรหม มีกำเนิดมาจากพรหม พรหมเนรมิตขึ้น เป็นทายาทของพรหม เขาเหล่านั้นกล่าวต่อพรหม และพูดเท็จก็จะประสบแต่บาปเป็นอันมาก ฯ

[๕๒] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ วรรณะเหล่านี้ มีอยู่สี่คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ก็กษัตริย์บางพระองค์ในโลกนี้ มีปรกติฆ่าสัตว์ มีปรกติกัณฑ์ มีปรกติประพฤติผิดในกามทั้งหลาย มีปรกติพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ ละโมภมาก คิดปองร้ายผู้อื่น มีความเห็นผิด ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ด้วยประการดังที่กล่าวมานี้แล ธรรมเหล่าใดเป็นอกุศล นับว่าเป็นอกุศล เป็นธรรมมีโทษ นับว่าเป็นธรรมมีโทษ เป็นธรรมไม่ควรเสพ นับว่าเป็นธรรมไม่ควรเสพ ไม่ควรเป็นอริยธรรม นับว่าไม่ควรเป็นอริยธรรม เป็นธรรมดำ มีวิบากดำ วิญญูชนติเตียนอกุศลธรรมเหล่านั้น มีปรากฏอยู่แม้ในกษัตริย์บางพระองค์ในโลกนี้ ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ แม้พราหมณ์บางคนในโลกนี้ ฯลฯ แม้แพศย์บางคนในโลกนี้ ฯลฯ

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ แม้ศูทรบางคนในโลกนี้ มีปรกติฆ่าสัตว์ มีปรกติกัณฑ์ มีปรกติประพฤติผิดในกามทั้งหลาย มีปรกติพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำ

หยาบ พุดเพื่อเจ้า ละโมภมาก คิดปองร้ายผู้อื่น มีความเห็นผิด ดูกรวาเสฏฐะและ
ภารทวาชะ ด้วยประการดังที่กล่าวมานี้แล ธรรมเหล่าใดเป็นอกุศล นับว่าเป็นอกุศล
เป็นธรรมมีโทษ นับว่าเป็นธรรมมีโทษ เป็นธรรมไม่ควรเสพ นับว่าเป็นธรรมไม่ควร
เสพ ไม่ควรเป็นอริยธรรม นับว่าไม่ควรเป็นอริยธรรม เป็นธรรมดำ มีวิบากดำ
วิญญูชนติเตียน ธรรมเหล่านั้นมีปรากฏอยู่ แม้ในศุทธบางคนในโลกนี้ ฯ

[๕๓] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ฝ่ายกษัตริย์บางพระองค์ในโลกนี้ เป็นผู้เว้น
ขาดจากการฆ่าสัตว์ เป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์ เป็นผู้เว้นขาดจากการ
ประพฤติผิดในกาม เป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จ เป็นผู้เว้นขาดจากการพูด
ส่อเสียด เป็นผู้เว้นขาดจากการพูดคำหยาบ เป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเพื่อเจ้า ไม่
ละโมภมาก ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น มีความเห็นชอบ ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ
ด้วยประการดังที่กล่าวมานี้แล ธรรมเหล่าใดเป็นกุศล นับว่าเป็นกุศล เป็นธรรม
ไม่มีโทษ นับว่าเป็นธรรมไม่มีโทษ เป็นธรรมที่ควรเสพ นับว่าเป็นธรรมที่ควรเสพ
ควรเป็นอริยธรรม ควรนับว่าเป็นอริยธรรม เป็นธรรมขาว มีวิบากขาว วิญญูชน
สรรเสริญ ธรรมเหล่านั้นมีปรากฏอยู่แม้ในกษัตริย์บางพระองค์ในโลกนี้

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ แม้พราหมณ์บางคนในโลกนี้ ฯลฯ แม้แพศย์บางคน
ในโลกนี้ ฯลฯ แม้ศุทธบางคนในโลกนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ ไม่
ละโมภมาก ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น มีความเห็นชอบ ด้วยประการดังที่กล่าวมานี้แล
ธรรมเหล่าใดที่เป็นกุศล นับว่าเป็นกุศล เป็นธรรมไม่มีโทษ นับว่าเป็นธรรมไม่มี
โทษ เป็นธรรมที่ควรเสพ นับว่าเป็นธรรมที่ควรเสพ ควรเป็นอริยธรรม นับว่า
ควรเป็นอริยธรรม เป็นธรรมขาว มีวิบากขาว วิญญูชนสรรเสริญ ธรรมเหล่านั้น
มีปรากฏอยู่แม้ในศุทธบางคนในโลกนี้

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็เมื่อวาระทั้งสี่เหล่านี้แล รวมเป็นบุคคลสองจำพวก
คือพวกที่ตั้งอยู่ในธรรมดำ วิญญูชนติเตียนจำพวกหนึ่ง พวกที่ตั้งอยู่ในธรรมขาว
วิญญูชนสรรเสริญจำพวกหนึ่งเช่นนี้ ไฉนพวกพราหมณ์จึงพากันอวดอ้างอยู่อย่าง
นี้ว่า พราหมณ์พวกเดียวเป็นวาระที่ประเสริฐที่สุด วาระอื่นเลวทราม พวก
พราหมณ์เป็นวาระขาว พวกอื่นเป็นวาระดำ พราหมณ์พวกเดียวบริสุทธิ์ พวก
อื่นนอกจากพราหมณ์หาบริสุทธิ์ไม่ พราหมณ์พวกเดียวเป็นบุตรเกิดจากอูระ เกิด
จากปากของพรหม มีกำเนิดมาจากพรหม พรหมเนรมิตขึ้น เป็นทายาทของพรหม
ดังนี้เล่า

ท่านผู้รู้ทั้งหลายย่อมไม่รับรองถ้อยคำของพวกเขາ ข้อนั้นเพราะเหตุไร ดูกรวา
เสฏฐะและภารทวาชะ เพราะว่า บรรดาวาระทั้งสี่เหล่านั้น ผู้ใดเป็นภิกษุสิ้นกิเลส
และอัสวะแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว มีกิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว ได้วางภาระเสีย

แล้ว ลุถึงประโยชน์ของตนแล้ว ลั่นเครื่องเกาะเกี่ยวในภพแล้ว หลุดพ้นไปแล้ว เพราะรู้โดยชอบ ผู้นั้นปรากฏว่าเป็นผู้เลิศกว่าคนทั้งหลายโดยชอบธรรมแท้ มิได้ปรากฏโดยไม่ชอบธรรมเลย ด้วยว่าธรรมเป็นของประเสริฐที่สุดในหมู่ชน ทั้งในเวลาที่จะเห็นอยู่ ทั้งในเวลาภายหลัง ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ โดยบรรยายนี้แล เธอทั้งสองพึงทราบเถิดว่า ธรรมเท่านั้นเป็นของประเสริฐที่สุดในหมู่ชน ทั้งในเวลาที่จะเห็นอยู่ ทั้งในเวลาภายหลัง ฯ

[๕๔] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ พระเจ้าปเสนทิโกศล ทรงทราบแน่ชัดว่า พระสมณโคดมผู้ยอดเยี่ยมได้ทรงผนวชจากศากยตระกูล ดังนี้ ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็พวกศากยตระกูลยังต้องเป็นผู้โดยเสด็จพระเจ้าปเสนทิโกศลอยู่ทุกๆ ขณะ และพวกเจ้าศากยะต้องทำการนอบน้อม กราบไหว้ ต้อนรับอัญชลีกรรม สามีจิกรรมในพระเจ้าปเสนทิโกศลอยู่ ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ด้วยประการดังที่กล่าวมานี้แล พวกเจ้าศากยะยังต้องกระทำการนอบน้อม กราบไหว้ ต้อนรับอัญชลีกรรม สามีจิกรรมอันใดอยู่ในพระเจ้าปเสนทิโกศล

แต่ถึงกระนั้น กิริยาที่นอบน้อม กราบไหว้ ต้อนรับ อัญชลีกรรม และสามีจิกรรมอันนั้น พระเจ้าปเสนทิโกศลก็ยังทรงกระทำอยู่ในตถาคต ด้วยทรงถือว่า พระสมณโคดมเป็นผู้มีพระชาติสูง เรามีชาติต่ำกว่า พระสมณโคดมเป็นผู้มีพระกำลัง เรามีกำลังน้อยกว่า พระสมณโคดมเป็นผู้มีคุณน่ายกย่อง เราให้คุณน่ายกย่องน้อยกว่า พระสมณโคดมเป็นผู้สูงศักดิ์ เราเป็นผู้ต่ำศักดิ์กว่าดังนี้

แต่ที่แท้ พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงสักการะ เคารพ นับถือ บูชานอบน้อมพระธรรมนั้นเทียว พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงกระทำการนอบน้อม กราบไหว้ ต้อนรับ อัญชลีกรรม สามีจิกรรม ในตถาคตอยู่ด้วยอาการอย่างนี้ ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ โดยปริยายนี้แล เธอทั้งสองพึงทราบเถิดว่า ธรรมเท่านั้นเป็นของประเสริฐที่สุดในหมู่ชน ทั้งในเวลาที่จะเห็นอยู่ ทั้งในเวลาภายหลัง ฯ

[๕๕] พระผู้มีพระภาคได้ตรัสต่อไปว่า ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ เธอทั้งสองคนมีชาติก็ต่างกัน มีชื่อก็เพี้ยนกัน มีโคตรก็แตกต่างกัน มีตระกูลก็ผิดกัน พวกกันทั้งเหยา เรือนเสีย มาบวชเป็นบรรพชิต เมื่อจะมีผู้ถามว่า ท่านทั้งสองนี้เป็นพวกไหน เธอทั้งสองพึงตอบเขาว่า ข้าพเจ้าทั้งสองเป็นพวกพระสมณศากยบุตรดังนี้เถิด ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็ผู้ใดแล มีศรัทธาตั้งมั่นเกิดขึ้นแล้วแต่แรกแก้ว คือ อริยมรรค ประดิษฐานมั่นคง อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือผู้ใดผู้หนึ่งในโลก ไม่ปรากฏไปได้ ควรเรียกผู้นั้นว่า เป็นบุตรเกิดแต่พระอุระ เกิดแต่พระโอษฐ์ของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้เกิดแต่พระธรรม เป็นผู้ที่พระธรรมเนรมิตขึ้น เป็นผู้รับ

มรดกพระธรรม ชื่อนั้นเพราะเหตุไร เพราะคำว่า ธรรมกาย ก็ดี ว่าพรหมกาย ก็ดี ว่าธรรมภูต ก็ดี ว่าพรหมภูต ก็ดี (ล้วน) เป็นชื่อของตถาคต ฯ

[๕๖] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ มีสมัยบางครั้งบางคราว โดยล่วงระยะเวลาที่ยืด ยาวช้านาน **ที่โลกนี้จะพินาศ เมื่อโลกกำลังพินาศอยู่** โดยมากเหล่าสัตว์ย่อมเกิดใน ชั้นอากาศสรรพหรม สัตว์เหล่านั้นได้สำเร็จทางใจ มีปิตีเป็นอาหาร มีรัศมีชานออกจากกายตนเอง สัญจรไปได้ในอากาศ อยู่ในวิมานอันงาม สถิตอยู่ในภพนั้นสิ้น กาลที่ยืดยาวช้านาน ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ มีสมัยบางครั้ง บางคราว โดย ระยะเวลาที่ยืดยาวช้านาน **ที่โลกนี้จะกลับเจริญ เมื่อโลกกำลังเจริญอยู่** โดยมาก เหล่า สัตว์พากันจติจากชั้นอากาศสรรพหรมลงมาเป็นอย่างนี้

และสัตว์นั้นได้สำเร็จทางใจ มีปิตีเป็นอาหาร มีรัศมีชานออกจากกายตนเอง สัญจร ไปได้ในอากาศ อยู่ในวิมานอันงาม สถิตอยู่ในภพนั้นสิ้นกาลที่ยืดยาวช้านาน ก็ แหละ **สมัยนั้นจักรวาลทั้งสิ้นนี้แล เป็นน้ำทั้งนั้น มีดมนแลไม่เห็นอะไร** ดวงจันทร์ และดวงอาทิตย์ก็ยังไม่ปรากฏ ดวงดาวนักษัตรทั้งหลายก็ยังไม่ปรากฏ กลางวัน กลางคืนก็ยังไม่ปรากฏ เดือนหนึ่งและกึ่งเดือนก็ยังไม่ปรากฏ ฤดูและปีก็ยังไม่ ปรากฏ

เพศชายและเพศหญิงก็ยังไม่ปรากฏ สัตว์ทั้งหลาย ถึงซึ่งอันนับเพียงว่าสัตว์เท่า นั้น ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้นต่อมา โดยล่วงระยะเวลาที่ยืดยาวช้านาน เกิด งามดินลอยอยู่บนน้ำทั่วไป ได้ปรากฏแก่สัตว์เหล่านั้นเหมือนนมสดที่บุคคลเคี้ยว ใหวัด แล้วตั้งไว้ให้เย็นจับเป็นฝอยอยู่ข้างบน ฉะนั้นงามดินนั้นถึงพร้อมด้วยสี กลิ่น รส มีลิศคล้ายเนยใส หรือเนยข้นอย่างดี ฉะนั้น มีรสอร่อยดุจรวงผึ้ง เล็กอันหาโทษมิได้ ฉะนั้น ฯ

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ต่อมา มีสัตว์ผู้หนึ่งเป็นคนโลนพูดว่า ท่านผู้เจริญ ทั้งหลาย นี่จักเป็นอะไร แล้ว**เอานิ้วช้อนงามดินขึ้นลองลิ้มดู** เมื่อเขาเอานิ้วช้อน งามดินขึ้นลองลิ้มดูอยู่ งามดินได้ซาบซ่านไปแล้ว เขาจึงเกิดความอยากขึ้น ดูกร วาเสฏฐะและภารทวาชะ แม้สัตว์พวกอื่นก็พากันกระทำตามอย่างสัตว์นั้น เอานิ้ว ช้อนงามดินขึ้นลองลิ้มดู เมื่อสัตว์เหล่านั้นพากันเอานิ้วช้อนงามดินขึ้นลองลิ้มดูอยู่ งามดินได้ซาบซ่านไปแล้ว สัตว์เหล่านั้นจึงเกิดความอยากขึ้น ต่อมาสัตว์เหล่านั้น พยายามเพื่อจะปั้นงามดินให้เป็นคำๆ ด้วยมือแล้วบริโภค

ดูกรเสฏฐะและภารทวาชะ ในคราวที่พวกสัตว์พยายามเพื่อจะ**ปั้นงามดินให้เป็น คำๆ ด้วยมือแล้วบริโภค**อยู่นั้น เมื่อรัศมีกายของสัตว์เหล่านั้นก็หายไปแล้ว ดวง

จันทร์และดวงอาทิตย์ก็ปรากฏ เมื่อดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ปรากฏแล้ว ดวงดาว
นักษัตรทั้งหลายก็ปรากฏ เมื่อดวงดาวนักษัตรปรากฏแล้ว กลางคืนและกลางวันก็
ปรากฏ เมื่อกกลางคืนและกลางวันปรากฏแล้ว เดือนหนึ่งและกึ่งเดือนก็ปรากฏ เมื่อ
เดือนหนึ่งและกึ่งเดือนปรากฏอยู่ ฤดูแล้งและปีก็ปรากฏ ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ
ด้วยเหตุเพียงเท่านั้นแล โลกนี้จึงกลับเจริญขึ้นมาอีก ฯ

[๕๗] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้นต่อมาสัตว์เหล่านั้นพากันบริโภคน้ำดิน
รับประทานง้วนดิน มีง้วนดินเป็นอาหาร ดำรงอยู่ได้สิ้นกาลช้านาน ด้วยเหตุที่สัตว์
เหล่านั้นมีผิวพรรณบริโภคน้ำดินอยู่ รับประทานง้วนดิน มีง้วนดินเป็นอาหาร ดำรง
อยู่ได้สิ้นกาลช้านาน สัตว์เหล่านั้นจึงมีร่างกายแข็งกล้าขึ้นทุกที ทั้งผิวพรรณก็
ปรากฏว่าแตกต่างกันไป สัตว์บางพวกมีผิวพรรณงาม สัตว์บางพวกมี
ผิวพรรณไม่งาม ในสัตว์ทั้งสองพวกนั้น สัตว์พวกที่มีผิวพรรณงามนั้นพากันดูหมิ่น
สัตว์พวกที่มีผิวพรรณไม่งามว่า พวกเรามีผิวพรรณดีกว่าพวกท่าน พวกท่านมีผิว
พรรณเลวกว่าพวกเรา ดังนี้

เมื่อสัตว์ทั้งสองพวกนั้นเกิดมีการไต่ตัวดูหมิ่นกันขึ้น เพราะทะนงตัวปรากร
ผิวพรรณเป็นปัจจัย ง้วนดินก็หายไป เมื่อง้วนดินหายไปแล้ว สัตว์เหล่านั้นจึงพากัน
จับกลุ่ม ครั้นแล้วต่างก็บ่นถึงกันว่า รสดีจริง รสดีจริง ดังนี้ ถึงทุกวันนี้ก็เหมือนกัน
คนเป็นอันมากได้ของที่มีรสดีอย่างใดอย่างหนึ่ง มักพูดกันอย่างนี้ว่า รสอร่อยแท้ๆ
รสอร่อยแท้ๆ ดังนี้ พวกพราหมณ์ระลึกได้ถึงอักษร ๑- (@๑. หมายถึงเรื่องราว) ที่รู้
กันว่าเป็นของดี เป็นของโบราณนั้นเท่านั้น แต่ไม่รู้ชัดถึงเนื้อความแห่งอักษรนั้น
เลย ฯ

[๕๘] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้นต่อมา เมื่อง้วนดินของสัตว์เหล่านั้นหายไป
แล้วก็เกิดมีกระบิดินขึ้น กระบิดินนั้นปรากฏลักษณะคล้ายเห็ด กระบิดินนั้นถึงพร้อม
ด้วยสี กลิ่น รส มีสีเหมือนเนยใส หรือเนยข้นอย่างดีฉะนั้น ได้มีรสอร่อยดูจรรวฝั่ง
เล็กอันหาโทษมิได้ฉะนั้น ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้นนั้น สัตว์เหล่านั้น
พยายามจะบริโภคน้ำดิน สัตว์เหล่านั้นบริโภคน้ำดินอยู่ รับประทานกระบิดิน
มีกระบิดินเป็นอาหาร ดำรงอยู่ได้สิ้นกาลนาน ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ โดย
ประการที่สัตว์เหล่านั้นบริโภคน้ำดินอยู่ รับประทานกระบิดิน มีกระบิดินเป็น
อาหาร ดำรงอยู่ได้สิ้นกาลช้านาน
สัตว์เหล่านั้นจึงมีร่างกายแข็งกล้าขึ้นทุกที ทั้งผิวพรรณก็ปรากฏว่าแตกต่างกันไป
สัตว์บางพวกมีผิวพรรณงาม สัตว์บางพวกมีผิวพรรณไม่งาม ในสัตว์ทั้งสองจำพวก
นั้น สัตว์พวกที่มีผิวพรรณงาม พากันดูหมิ่นสัตว์พวกที่มีผิวพรรณไม่งามว่า พวก
เรามีผิวพรรณดีกว่าพวกท่าน พวกท่านมีผิวพรรณเลวกว่าพวกเรา ดังนี้ เมื่อสัตว์

ทั้งสองพวกนั้น เกิดมีการไว้ตัวดูหมิ่นกันขึ้น เพราะทะนงตัวปรากรพิวพรรณเป็นปัจจัย กระบิดินก็หายไป เมื่อกระบิดินหายไปแล้ว ก็เกิดมีเครื่องดินขึ้น เครื่องดินนั้นปรากฏคล้ายผลมะพร้าวที่เดี่ยวเครื่องดินนั้น ถึงพร้อมด้วยสี รส กลิ่น มีสีคล้ายเนยใส หรือเนยข้นอย่างดีฉะนั้น ได้มีรสอร่อยจรรวมพึงเล็กอันหาโทษมิได้ฉะนั้น ๕

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้งนั้น สัตว์เหล่านั้นพยายามจะบริโภครีเครื่องดิน สัตว์เหล่านั้นบริโภครีเครื่องดินอยู่ รับประทานเครื่องดิน มีเครื่องดินเป็นอาหาร ดำรงมาได้สิ้นกาลช้านาน โดยประการที่สัตว์เหล่านั้นบริโภครีเครื่องดินอยู่ รับประทานเครื่องดิน มีเครื่องดินนั้นเป็นอาหาร ดำรงมาได้สิ้นกาลช้านาน สัตว์เหล่านั้นจึงมีร่างกายแข็งกล้าขึ้นทุกที ทั้งพิวพรรณก็ปรากฏว่าแตกต่างกันไป สัตว์บางพวกมีพิวพรรณงาม สัตว์บางพวกมีพิวพรรณไม่งาม ในสัตว์ทั้งสองพวกนั้น สัตว์พวกที่มีพิวพรรณงามพากันดูหมิ่นพวกที่มีพิวพรรณไม่งามว่า พวกเรามีพิวพรรณดีกว่าพวกท่าน พวกท่านมีพิวพรรณเลวกว่าพวกเรา ดังนี้

เมื่อสัตว์ทั้งสองพวกนั้นเกิดมีการไว้ตัวดูหมิ่นกัน เพราะทะนงตัวปรากรพิวพรรณเป็นปัจจัย เครื่องดินก็หายไป เมื่อเครื่องดินหายไปแล้ว สัตว์เหล่านั้นก็พากันจับกลุ่ม ครั้นแล้วต่างก็บ่นถึงกันว่า เครื่องดินได้เคยมีแก่พวกเราหนอ เดียวนี้เครื่องดินของพวกเราได้สูญหายเสียแล้วหนอ ดังนี้ ถึงทุกวันนี้ก็เหมือนกัน คนเป็นอันมาก พอถูกความระทมทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่งมากกระทบ ก็มักบ่นกันอย่างนี้ว่า สิ่งของของเราทั้งหลายได้เคยมีแล้วหนอ แต่เดี๋ยวนี้ สิ่งของของเราทั้งหลายได้มาสูญหายเสียแล้วหนอ ดังนี้ พวกพราหมณ์ระลึกได้ถึงอักขระที่รู้กันว่าเป็นของดีเป็นของโบราณนั้นเท่านั้น แต่ไม่รู้ชัดถึงเนื้อความแห่งอักขระนั้นเลย ๕

[๕๙] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้นต่อมา **เมื่อเครื่องดินของสัตว์เหล่านั้นหายไปแล้ว ก็เกิดมีข้าวสาลีขึ้นเองในที่ที่ไม่ต้องไถ เป็นข้าวไม่มีรำ ไม่มีเกลบ ขาวสะอาด กลิ่นหอม มีเมล็ดเป็นข้าวสาร ตอนเย็นสัตว์เหล่านั้นนำเอาข้าวสาลีชนิดใดมาเพื่อบริโภคในเวลาเย็น ตอนเช้าข้าวสาลีชนิดนั้นที่มีเมล็ดสุกกิ่งอกขึ้นแทนที่ ตอนเช้าเขาพากันไปนำเอาข้าวสาลีใดมาเพื่อบริโภคในเวลาเช้า ตอนเย็นข้าวสาลีชนิดนั้นที่มีเมล็ดสุกแล้วก็งอกขึ้นแทนที่ ไม่ปรากฏว่าบกพร่องไปเลย**

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้งนั้น พวกสัตว์บริโภคข้าวสาลีที่เกิดขึ้นเองในที่ที่ไม่ต้องไถ พากันรับประทานข้าวสาลีนั้น มีข้าวสาลีนั้นเป็นอาหารดำรงมาได้สิ้นกาลช้านาน ก็โดยประการที่สัตว์เหล่านั้นบริโภคข้าวสาลีอันเกิดขึ้นเอง อยู่ รับประทานข้าวสาลีนั้น มีข้าวสาลีนั้นเป็นอาหาร ดำรงมาได้สิ้นกาลช้านาน สัตว์เหล่านั้นจึงมีร่างกายแข็งกล้าขึ้นทุกที ทั้งพิวพรรณก็ปรากฏว่าแตกต่างกันออกไป

สตรีก็มีเพศหญิงปรากฏ และบุรุษก็มีเพศชายปรากฏ นัยว่า สตรีก็เฟื่องดูบุรุษอยู่เสมอ และบุรุษก็เฟื่องดูสตรีอยู่เสมอ เมื่อคนทั้งสองเพศ ต่างเฟื่องดูกันอยู่เสมอ ก็เกิดความกำหนัดขึ้น เกิดความเร่าร้อนขึ้นในกาย เพราะความเร่าร้อนเป็นปัจจัย เขาทั้งสองจึงเสพเมถุนธรรมกัน ๔ ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็โดยสมัยนั้นแล สัตว์พวกใดเห็นพวกอื่นเสพเมถุนธรรมกันอยู่ ย่อมโปรยฝุ่นใส่บ้าง โปรยเถ่าใส่บ้าง โยนมูลโคใส่บ้าง

พร้อมกับพูดว่า คนชาติชั่ว จงฉิบหาย คนชาติชั่ว จงฉิบหาย ดังนี้ แล้วพูดต่อไปว่า ก็ทำไมขึ้นชื่อว่าสัตว์ จึงทำแก่สัตว์เช่นนี้เล่า ข้อที่ว่ามานั้น จึงได้เป็นธรรมเนียมมาจนถึงทุกวันนี้ ในชนบทบางแห่ง คนทั้งหลาย โปรยฝุ่นใส่บ้าง โปรยเถ่าใส่บ้าง โยนมูลโคใส่บ้าง ในเมื่อเขาจะนำสัตว์ที่ประพฤติชั่วร้ายไปสู่ทะเลแกง พวกพราหมณ์ มาระลึกถึงอักขระที่รู้จักกันว่าเป็นของดี อันเป็นของโบราณนั้นเท่านั้น แต่พวกเขาไม่รู้ชัดถึงเนื้อความแห่งอักขระนั้นเลย ๔

[๖๐] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็สมัยนั้นการโปรยฝุ่นใส่กันเป็นต้นนั้นแล สมมติกันว่าไม่เป็นธรรม มาในบัดนี้ สมมติกันว่าเป็นธรรมขึ้น ก็สมัยนั้นสัตว์พวกใด เสพเมถุนกัน สัตว์พวกนั้นเข้าบ้านหรือนิคมไม่ได้ สิ้นสองเดือนบ้าง สามเดือนบ้าง ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ เมื่อใดแล **สัตว์ทั้งหลายพากันเสพอสังฆธรรมนั้นอยู่เสมอเมื่อนั้น จึงพยายามสร้างเรือนกันขึ้น** เพื่อเป็นที่กำบังอสังฆธรรมนั้น ครั้นนั้น สัตว์ผู้หนึ่ง เกิดความเกียจคร้านขึ้น จึงได้มีความเห็นอย่างนี้ว่า ดูกรท่านผู้เจริญ เราช่างลำบากเสียนี้กระไร ที่ต้องไปเก็บข้าวสาลีมา ทั้งในเวลาเย็นสำหรับอาหารเย็น ทั้งในเวลาเช้าสำหรับอาหารเช้า

อย่างกระนั้นเลย เราควรไปเก็บเอาข้าวสาลีมาไว้เพื่อบริโภคทั้งเย็นทั้งเช้าเสียคราวเดียวเถิด ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ต่อแต่นั้นมา สัตว์ผู้หนึ่งก็ไปเก็บเอาข้าวสาลีมาไว้เพื่อบริโภคทั้งเย็นทั้งเช้าเสียคราวเดียวกัน ฉะนั้นแล ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้นนั้น สัตว์ผู้หนึ่งเข้าไปหาสัตว์ผู้หนึ่งแล้วชวนว่า ดูกรสัตว์ผู้เจริญ มาเถิด เราจักไปเก็บข้าวสาลีกัน สัตว์ผู้หนึ่งตอบว่า ดูกรสัตว์ผู้เจริญ ฉันไปเก็บเอาข้าวสาลีมาไว้เพื่อบริโภคพอทั้งเย็นทั้งเช้าเสียคราวเดียวแล้ว

ต่อมา สัตว์ผู้หนึ่งถือตามแบบอย่างของสัตว์ผู้หนึ่ง จึงไปเก็บเอาข้าวสาลีมาไว้คราวเดียวเพื่อสองวัน แล้วพูดว่าได้ยินว่า แม้อย่างนี้ก็ดีเหมือนกันท่านผู้เจริญ ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ต่อมาสัตว์อีกผู้หนึ่ง เข้าไปหาสัตว์ผู้หนึ่ง แล้วชวนว่า ดูกร

สัตว์ผู้เจริญ มาเกิด เราจักไปเก็บข้าวสาธิตกัน สัตว์ผู้นั้นตอบว่า ดูกรสัตว์ผู้เจริญ ฉันไปเก็บเอาข้าวสาธิตมาไว้เพื่อบริโภคพอทั้งเย็นทั้งเช้าเสียคราวเดียวแล้ว ฯ

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้งนั้นแล สัตว์ผู้นั้นถือตามแบบอย่างของสัตว์นั้น จึงไปเก็บเอาข้าวสาธิตมาไว้คราวเดียว **เพื่อสัวัน** แล้วพูดว่า แม้อย่างนี้ ก็ดีเหมือนกัน ท่านผู้เจริญ ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ต่อมาสัตว์อีกผู้หนึ่ง เข้าไปหาสัตว์ผู้นั้น แล้วชวนว่า ดูกรสัตว์ผู้เจริญ มาเกิด เราจักไปเก็บข้าวสาธิตกัน สัตว์ผู้นั้นตอบว่า ดูกรสัตว์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าได้ไปเก็บข้าวสาธิตมาไว้คราวเดียว เพื่อสัวันแล้ว

ครั้งนั้นแล สัตว์ผู้นั้น ถือตามแบบอย่างของสัตว์นั้น จึงไปเก็บข้าวสาธิตมาไว้คราวเดียว **เพื่อแปดวัน** แล้วพูดว่า แม้อย่างนี้ก็ดีเหมือนกันท่านผู้เจริญ เมื่อใด สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นพยายามเก็บข้าวสาธิตสะสมไว้เพื่อบริโภคกันขึ้น เมื่อนั้นแล ข้าวสาธิตนั้นจึงกลายเป็นข้าวมีราห่อเมล็ดบ้าง มีแกลบหุ้มเมล็ดบ้าง ต้นที่ถูกเกี่ยวแล้วก็ไม่กลับงอกแทน ปรากฏว่าขาดเป็นตอนๆ (ตั้งแต่นั้นมา) จึงได้มีข้าวสาธิตเป็นกลุ่มๆ ฯ

[๖๑] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ในครั้งนั้น สัตว์เหล่านั้นพากันมาจับกลุ่ม ครั้นแล้วต่างก็มาปรับทุกข์กันว่า ดูกรท่านผู้เจริญ เดียวนี้ เกิดมีกรรมทั้งหลายอันเลวทรามปรากฏขึ้นในสัตว์ทั้งหลายแล้ว ด้วยว่า เมื่อก่อนพวกเราได้เป็นผู้สำเร็จทางใจ มีปิติเป็นอาหาร มีรัศมีชานออกจากกายตนเอง สัญจรไปได้ ในอากาศ อยู่ในวิมานอันงาม สถิตอยู่ในวิมานนั้นสิ้นกาลยี่ดียวช้านาน บางครั้งบางคราวโดยระยะยี่ดียวช้านาน เกิดจวนดินลอยขึ้นบนน้ำ ท่วมไปแก่เราทุกคน จวนดินนั้นถึงพร้อมด้วยสี กลิ่น รส พวกเราทุกคนพยายามปั้นจวนดินกระทำให้เป็นคำๆ

ด้วยมือทั้งสองเพื่อจะบริโภค เมื่อพวกเราทุกคน พยายามปั้นจวนดินกระทำให้เป็นคำๆ ด้วยมือทั้งสองเพื่อจะบริโภคอยู่ รัศมีกายก็หายไป เมื่อรัศมีกายหายไปแล้ว ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ก็ปรากฏขึ้น เมื่อดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ปรากฏขึ้นแล้ว ดาวนักษัตรทั้งหลายก็ปรากฏขึ้น เมื่อดวงดาวนักษัตรทั้งหลายปรากฏขึ้นแล้ว กลางคืนและกลางวันก็ปรากฏขึ้น เมื่อกกลางคืนและกลางวันปรากฏขึ้นแล้ว เดือนหนึ่งและกึ่งเดือนก็ปรากฏขึ้น เมื่อเดือนหนึ่งและกึ่งเดือนปรากฏขึ้นแล้ว ฤดูและปีก็ปรากฏ พวกเราทุกคนบริโภคจวนดินอยู่ รับประทานจวนดิน มีจวนดินเป็นอาหารดำรงชีพอยู่ได้สิ้นกาลช้านาน เพราะมีกรรมทั้งหลายที่เป็นอกุศลชั่วช้าปรากฏขึ้นแก่พวกเรา จวนดินจึงหายไป เมื่ोजวนดินหายไปแล้ว จึงมีกระบิดินปรากฏขึ้น กระบิดินนั้นถึงพร้อมด้วยสี กลิ่น รส พวกเราทุกคนบริโภคกระบิดิน เมื่อพวกเราทุกคนบริโภคกระบิดิน

นั้นอยู่ รับประทานกระบิดิน มีกระบิดินเป็นอาหาร ดำรงอยู่ได้สั้กาลช้านาน เพราะมีธรรมท้งหลายที่เป็นอกุศลชั่วช้ำปรากฏขึ้นแก่พวกเรา กระบิดินจึงหายไป เมื่อกระบิดินหายไปแล้ว

จึงมี**เครื่องดิน**ปรากฏขึ้น เครื่องดินนั้นถึงพร้อมด้วยสี กลิ่น รส พวกเราทุกคนพยายาม บริโภคเครื่องดิน เมื่อพวกเราทุกคนบริโภคเครื่องดินนั้นอยู่ รับประทานเครื่องดิน มี เครื่องดินเป็นอาหาร ดำรงอยู่ได้สั้กาลช้านาน เพราะมีธรรมท้งหลายที่เป็นอกุศล ชั่วช้ำปรากฏขึ้นแก่พวกเราเครื่องดินจึงหายไป เมื่อเครื่องดินหายไปแล้ว

จึงมี**ข้าวสาสิ**ปรากฏขึ้นเองในที่ไม่ต้องไถ เป็นข้าวที่ไม่มีร้ำ ไม่มีแกลบ ชาวสะอาด กลิ่นหอม มีเมล็ดเป็นข้าวสาร ตอนเย็นพวกเราทุกคนไปนำเอาข้าวสาสิชนิดใดมา เพื่อบริโภคในเวลาเย็นตอนเช้าข้าวสาสิชนิดนั้นที่มีเมล็ดสุกกิ่งอกขึ้นแทนที่ ตอน เช้าพวกเราทุกคนไปนำเอาข้าวสาสิชนิดใดมาเพื่อบริโภคในเวลาเช้า ตอนเย็น ข้าวสาสิชนิดนั้นที่มีเมล็ดสุกกิ่งอกขึ้นแทนที่ ไม่ปรากฏว่าบกพร่องไปเลย เมื่อพวก เราทุกคนบริโภคข้าวสาสิซึ่งเกิดขึ้นเองในที่ไม่ต้องไถอยู่ รับประทานข้าวสาสินั้น มี ข้าวสาสินั้นเป็นอาหารดำรงอยู่ได้สั้กาลช้านาน เพราะมีธรรมท้งหลายที่เป็น อกุศลชั่วช้ำปรากฏขึ้นแก่พวกเรา

ข้าวสาสินั้นจึงกลายเป็นข้าวมีร้ำหุ้มเมล็ดบ้าง มีแกลบห่อเมล็ดไว้บ้าง

แม้ต้นที่เกี่ยวแล้วก็ไม่ออกขึ้นแทนที่ ปรากฏว่าขาดเป็นตอนๆ จึงได้มีข้าวสาสิ เป็นกลุ่มๆ อย่ำกระนั้นเลย พวกเราควรมาแบ่งข้าวสาสิและปักปันเขตแดนกัน เสียเถิด ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้นแล้ว สัตว์ท้งหลายจึงแบ่งข้าวสาสิ ปักปันเขตแดนกัน ฯ

[๖๒] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้นนั้นแล **สัตว์ผู้หนึ่งเป็นคนโลก สงวนส่วน ของตนไว้ ไปเก็บเอาส่วนอื่นที่เขาไม่ได้ให้มาบริโภค** สัตว์ท้งหลายจึงช่วยกันจับ สัตว์ผู้นั้น ครั้นแล้ว ได้ตักเตือนอย่างนี้ว่า **ณะสัตว์ผู้เจริญ** ก็ท่านกระทำกรรมชั่วช้ำ นั้ก ที่สงวนส่วนของตนไว้ ไปเก็บเอาส่วนอื่นที่เขาไม่ได้ให้มาบริโภค ท่านอย่าได้ กระทำกรรมชั่วช้ำเห็นปานนี้อีกเลย ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ สัตว์ผู้หนึ่งแล รับคำของสัตว์เหล่านั้นแล้ว **แม้ครั้งที่ ๒ ... แม้ครั้งที่ ๓ (แต่) สัตว์นั้นสงวนส่วน ของ ตนไว้ ไปเก็บเอาส่วนอื่นที่เขาไม่ได้ให้มาบริโภค** สัตว์เหล่านั้นจึงช่วยกันจับสัตว์ผู้ นั้น ครั้นแล้ว ได้ตักเตือนว่า **ณะ สัตว์ผู้เจริญ** ท่านทำกรรมอันชั่วช้ำนั้ก ที่สงวน ส่วนของตนไว้ (แต่ยัง)ไปเอาส่วนที่เขาไม่ได้ให้มาบริโภค ท่านอย่าได้กระทำกรรม อันชั่วช้ำเห็นปานนี้อีกเลย

สัตว์พวกหนึ่งประหารด้วยฝ่ามือ พวกหนึ่งประหารด้วยก้อนดินบ้าง พวกหนึ่งประหารด้วยท่อนไม้ ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็นัยเพราะมีเหตุเช่นนั้นเป็นต้นมา การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้จึงปรากฏ การติเตียนจึงปรากฏ การกล่าวเท็จจึงปรากฏ การถือท่อนไม้จึงปรากฏ ครั้นนั้นแล พวกสัตว์ที่เป็นผู้ใหญ่จึงประชุมกัน ครั้นแล้ว ต่างก็ปรับทุกข์กันว่า

“พ่อเอ๋ย ก็การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ ให้จักปรากฏ การติเตียนจักปรากฏ การพูดเท็จจักปรากฏ การถือท่อนไม้จักปรากฏ ในเพราะบาปกรรมเหล่าใด บาปกรรมเหล่านั้นเกิดปรากฏแล้วในสัตว์ทั้งหลาย อยากระนั้นเลย พวกเราจักสมมติสัตว์ผู้หนึ่งให้เป็นผู้ว่ากล่าวผู้ที่ควรว่ากล่าวได้โดยชอบ ให้เป็นผู้ติเตียนผู้ที่ควรติเตียนได้โดยชอบ ให้เป็นผู้ขับไล่ ผู้ที่ควรขับไล่ได้โดยชอบ ส่วนพวกเราจักแบ่งส่วนข้าวสาลีให้แก่ผู้นั้น” ดังนี้

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้นแล้ว สัตว์เหล่านั้นพากันเข้าไปหาสัตว์ที่สวยงามกว่า น่าดูน่าชมกว่า น่าเลื่อมใสกว่า และน่าเกรงขามมากกว่าสัตว์ทุกคนแล้ว จึงแจ้งเรื่องนี้ว่า “ข้าแต่สัตว์ผู้เจริญ มาเถิดพ่อ ขอพ่อจงว่ากล่าวผู้ที่ควรว่ากล่าวได้โดยชอบ จงติเตียนผู้ที่ควรติเตียนได้โดยชอบ จงขับไล่ผู้ที่ควรขับไล่ได้โดยชอบเถิด ส่วนพวกข้าพเจ้าจักแบ่งส่วนข้าวสาลีให้แก่พ่อ” ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ สัตว์ผู้นั้นแลรับคำของสัตว์เหล่านั้นแล้ว จึงว่ากล่าวผู้ที่ควรว่ากล่าวได้โดยชอบ ติเตียนผู้ที่ควรติเตียนได้โดยชอบ ขับไล่ผู้ที่ควรขับไล่ได้โดยชอบ ส่วนสัตว์เหล่านั้นก็แบ่งส่วนข้าวสาลีให้แก่สัตว์ที่เป็นหัวหน้านั้น ฯ

[๖๓] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ เพราะเหตุผู้ที่เป็นหัวหน้าอันมหาชนสมมติ ดังนี้ แล อักขระว่า **มหาชนสมมติ จึงอุบัติขึ้นเป็นอันดับแรก** เพราะเหตุผู้ที่เป็นหัวหน้าเป็นใหญ่ยิ่งแห่งเขตทั้งหลาย ดังนี้แล อักขระว่า **กษัตริย์ กษัตริย์ จึงอุบัติขึ้นเป็นอันดับที่สอง** เพราะเหตุที่ผู้เป็นหัวหน้ายังชนเหล่าอื่นให้สุขใจได้โดยธรรม ดังนี้แล อักขระว่า **ราชา ราชา จึงอุบัติขึ้นเป็นอันดับที่สาม**

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ด้วยประการดังนี้แล การบังเกิดขึ้นแห่งพวกกษัตริย์นั้น มีขึ้นได้ เพราะอักขระที่รู้กันว่าเป็นของดี เป็นของโบราณอย่างนี้แล เรื่องของสัตว์เหล่านั้น จะต่างกันหรือเหมือนกัน จะไม่ต่างกันหรือไม่เหมือนกัน ก็ด้วยธรรมเท่านั้น ไม่ใช่จะไปจากธรรม ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ความจริง ธรรมเท่านั้นเป็นของประเสริฐสุดในประชุมชนทั้งในเวลาที่จะเห็นอยู่ ทั้งในเวลาภายหลังหน้า ฯ

[๖๔] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้งนั้นแล สัตว์บางจำพวกได้มีความคิดขึ้น
อย่างนี้ว่า “พ่อเอ๋ย การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้จักปรากฏการติเตียน จัก
ปรากฏการกล่าวเท็จ จักปรากฏการถือทอนไม้ จักปรากฏการขับไล่ จักปรากฏใน
เพราะบาปกรรมเหล่าใด บาปกรรมเหล่านั้นเกิดปรากฏแล้วในสัตว์ทั้งหลาย อย่า
กระนั้นเลย พวกเราควรไปลอยอกุศลธรรมที่ชั่วช้ากันเถิด” สัตว์เหล่านั้นพากันลอย
อกุศลธรรมที่ชั่วช้าแล้ว

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ เพราะเหตุที่สัตว์เหล่านั้นพากันลอยอกุศลธรรมที่ชั่ว
ช้าอยู่ ดังนี้แล อีกพระว่า พวกพราหมณ์ๆ จึงอุบัติขึ้นเป็นอันดับแรก พราหมณ์
เหล่านั้นพากันสร้างกระท่อม ซึ่งมุงและบังด้วยใบไม้ในราวป่า เฟ่งอยู่ในกระท่อม
ซึ่งมุงและบังด้วยใบไม้ พวกเขาไม่มีการหุงต้ม และไม่มีการดำข้าว เวลาเย็น เวลา
เช้า ก็พากันเที่ยวแสวงหาอาหารตามคามนิคมและราชธานี เพื่อบริโภคนในเวลาเย็น
เวลาเช้า เขาเหล่านั้นครั้งได้อาหารแล้ว จึงพากันกลับไปเฟ่งอยู่ในกระท่อมซึ่งมุง
และบังด้วยใบไม้ในราวป่าอีก

คนทั้งหลายเห็นพฤติกรรมของพวกพราหมณ์นั้น แล้วพากันพูดอย่างนี้ว่า “พ่อเอ๋ย
สัตว์พวกนี้แลพากันมาสร้างกระท่อม ซึ่งมุงและบังด้วยใบไม้ในราวป่า แล้วเฟ่งอยู่
ในกระท่อม ซึ่งมุงและบังด้วยใบไม้ ไม่มีการหุงต้ม ไม่มีการดำข้าว เวลาเย็นเวลา
เช้า ก็พากันเที่ยวแสวงหาอาหารตามคามนิคมและราชธานี เพื่อบริโภคนในเวลาเย็น
เวลาเช้า เขาเหล่านั้นครั้งได้อาหารแล้วจึงพากันกลับไปเฟ่งอยู่ในกระท่อม ซึ่งมุง
และบังด้วยใบไม้ในราวป่าอีก ฯ”

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ เพราะเหตุนั้นแล อีกพระว่า พวกเจริญมาน พวก
เจริญมาน ดังนี้ จึงอุบัติขึ้นเป็นอันดับที่สอง บรรดาสัตว์เหล่านั้นแล สัตว์บางพวก
เมื่อไม่อาจสำเร็จมานได้ ที่กระท่อมซึ่งมุงและบังด้วยใบไม้ในราวป่าจึงเที่ยวไปยัง
คามและนิคมที่ใกล้เคียง แล้วก็จัดทำพระคัมภีร์(ขึ้น)มาอยู่ คนทั้งหลายเห็น
พฤติกรรมของพวกพราหมณ์นั้นแล้ว จึงพูดอย่างนี้ว่า “พ่อเอ๋ย ก็สัตว์เหล่านี้ ไม่
อาจสำเร็จมานได้ที่กระท่อม ซึ่งมุงและบังด้วยใบไม้ในราวป่า เที่ยวไปยังบ้านและ
นิคมที่ใกล้เคียง จัดทำพระคัมภีร์ไปอยู่”

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ บัดนี้พวกชนเหล่านี้ไม่เฟ่งอยู่ บัดนี้ พวกชนเหล่านี้ไม่
เฟ่งอยู่ ดังนี้แล อีกพระว่า อชฌายิกา ๑- อชฌายิกา จึงอุบัติขึ้นเป็นอันดับที่สาม
ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็สมัยนั้น การทรงจำ การสอน การบอกมนต์ ถูก
สมมติว่าเลว มาในบัดนี้ สมมติว่าประเสริฐ ด้วยประการดังกล่าวมานี้แล การอุบัติ
ขึ้นแห่งพวกพราหมณ์นั้น มีขึ้นได้ เพราะอีกพระที่รู้กันว่าเป็นของดี เป็นของ

โบราณอย่างนี้แล เรื่องของสัตว์เหล่านั้น จะต่างกันหรือเหมือนกัน จะไม่ต่างกัน หรือไม่เหมือนกัน ก็ด้วยกรรมเท่านั้น ไม่ใช่หนีออกไปจากกรรม ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ความจริง ธรรมเท่านั้น เป็นของประเสริฐสุดในประชุมชน ทั้งในเวลาที่จะเห็น อยู่ ทั้งในเวลาภายหลังหน้า ฯ

[๖๕] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ บรรดาสัตว์เหล่านั้นแล สัตว์บางจำพวกยึดมั่น เมถุนธรรม แล้วประกอบการทำงานเป็นแผนกๆ เพราะเหตุที่สัตว์เหล่านั้น ยึดมั่นเมถุน ธรรม แล้วประกอบการทำงานเป็นแผนกๆ นั้นแล อีกขระว่า เวสสา เวสสา ดังนี้ จึง อุบัติขึ้น ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ด้วยประการดังที่กล่าวมานี้ การอุบัติขึ้นแห่ง พวกแพศย์นั้นมีขึ้นได้ เพราะอีกขระที่รู้กันว่า เป็นของดี เป็นของโบราณ อย่างนี้ แล เรื่องของสัตว์เหล่านั้น จะต่างกันหรือเหมือนกัน จะไม่ต่างกันหรือไม่เหมือนกัน ก็ด้วยกรรมเท่านั้น ไม่ใช่หนีออกไปจากกรรม ฯลฯ

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ด้วยประการดังที่กล่าวมานี้แล การอุบัติขึ้นแห่งพวก ศูทรนั้นมีขึ้นได้ เพราะอีกขระที่รู้กันว่า เป็นของดี เป็นของโบราณ อย่างนี้แล เรื่องของสัตว์เหล่านั้น จะต่างกันหรือเหมือนกัน จะไม่ต่างกันหรือไม่เหมือนกัน ก็ด้วยกรรมเท่านั้น ไม่ใช่หนีออกไปจากกรรม ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ความจริง ธรรมเท่านั้นเป็นของประเสริฐสุดในประชุมชนทั้งในเวลาที่จะเห็นอยู่ ทั้งใน เวลาภายหลังหน้า ฯ

[๖๖] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ มีสมัยอยู่ ที่กษัตริย์บ้าง พราหมณ์บ้าง แพศย์ บ้าง ศูทรบ้าง ต่ำหนิธรรมของตน จึงได้ออกจากเรือน บวชเป็นบรรพชิต ด้วย ประสงค์ว่า “เราจักเป็นสมณะ” ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ พวกสมณะจะเกิดมีขึ้น ได้ จากวรรณะทั้งสิ้น นี้แล

[หมายเหตุ: “เมื่อวรรณะทั้งสี่ออกบวชเป็นบรรพชิตไม่สำเร็จ ด้วยการไม่ประพฤติ พรหมจรรย์และไม่ตั้งมั่นอยู่ในธรรมวินัยของตน จึงถูกขับไล่ด้วยการปาด้วย เศษ อิฐ ก้อนดิน ไม้สั้น ไม้ยาว และสิ่งของวัตถุอื่นๆ ที่สามารถหาขวามาได้ในขณะ ทันทีที่นั่นแล ฯ เพื่อให้ให้ออกนอกเขตกำแพงเมือง เขตประชุมชนและหมู่บ้าน ด้วย ข้อครหาว่า เป็นพวกสมณะครีษะโหล่นเป็นกาลกนิต่อสกุลพราหมณ์ทั้งหลาย” ซึ่ง เหตุการณ์ทั้งหมดนี้ เกิดขึ้นก่อนการตรัสรู้ “แต่องค์สมเด็จพระอรหันตสัมมาสัม พุทธเจ้า (Gautama Buddha)” อันเป็นเวลายาวนานต่อแต่นั้นเป็นต้นมา แต่เป็นที่ น่าเสียดายที่ข้อเท็จจริงในเรื่องโดยเฉพะะส่วนสำคัญในบทนี้ได้ถูกตัดออกไป]

เรื่องของสัตว์เหล่านั้น จะต่างกันหรือเหมือนกัน จะไม่ต่างกันหรือไม่เหมือนกัน ก็ด้วยกรรมเท่านั้น ไม่ใช่หนีออกไปจากกรรม ความจริงธรรมเท่านั้นเป็นของประเสริฐที่สุดในที่ประชุมชน ทั้งในเวลาที่จะเห็นอยู่ ทั้งในเวลาภายหลังหน้า ฯ

[๖๗] ดูกรวาเสฏฐะและภราทวาชะ กษัตริย์กิติ ... พราหมณ์กิติ ... แพศย์กิติ ... ศูทรกิติ ... สมณะกิติ ... ประพฤติกายทุจริต วีสทุจริต มโนทุจริต เป็นมิจฉาทิฐิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิฐิ เพราะยึดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิฐิ เป็นเหตุเบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก ย่อมเข้าถึงอบาย ทுகติ วินิบาต นรก ทั้งสิ้น ฯ

[๖๘] ดูกรวาเสฏฐะและภราทวาชะ กษัตริย์กิติ ... พราหมณ์กิติ ... แพศย์กิติ ... ศูทรกิติ ... สมณะกิติ ... ประพฤติกายสุจริต วีสสุจริต มโนสุจริต เป็นสัมมาทิฐิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิฐิ เพราะยึดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิฐิ เป็นเหตุ เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก ย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ฯ

[๖๙] ดูกรวาเสฏฐะและภราทวาชะ กษัตริย์กิติ ... พราหมณ์กิติ ... แพศย์กิติ ... ศูทรกิติ ... สมณะกิติ ... มีปรกติกระทำกรรมทั้งสอง [คือสุจริตและทุจริต] ด้วยกาย มีปรกติกระทำกรรมทั้งสองด้วยวาจา มีปรกติกระทำกรรมทั้งสองด้วยใจ มีความเห็นปนกัน ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจความเห็นปนกัน เพราะยึดถือการกระทำด้วยอำนาจความเห็นปนกันเป็นเหตุ เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก ย่อมเสวยสุขบ้าง ทุกข์บ้าง ฯ

[๗๐] ดูกรวาเสฏฐะและภราทวาชะ กษัตริย์กิติ ... พราหมณ์กิติ ... แพศย์กิติ ... ศูทรกิติ ... สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรมทั้ง ๗ แล้ว ย่อมปรินิพพานในปัจจุบันนี้ทีเดียว ฯ (โพธิปักขิยธรรม ธรรมอันเป็น ฝักฝ่ายแห่งความตรัสรู้ ธรรมที่เกี่ยวพันแก่อริยมรรคมี ๓๗ ประการ คือ [สติปัฏฐาน ๔](#), [สัมมัปปธาน ๔](#), [อิทธิบาทวิงค์](#) (อิทธิบาท ๔ ส่วนคำว่า “๔๗๕ สัมมาสมาธิ และ สัมมาวายามะ” เป็นการกล่าว มรรคมืองค์ ๘ โดยย่อ), [อินทรีย์ ๕](#), [พละ ๕](#), [โพชฌงค์ ๗](#), [มรรคมืองค์ ๘](#) (โดยดูรายละเอียดเพิ่มเติมของอาการ “ปรินิพพาน” ในพระสูตรดังต่อไปนี้ [๗. ธาตุสูตร](#))

[๗๑] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็บรรดาวรรณะทั้งสี่นี้ วรณะใด เป็นภิกษุ สิ้น
อาสวะแล้ว มีพรหมจรรย์อยู่จบแล้ว มีกิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว วางภาระเสียได้แล้ว
ลุถึงประโยชน์ของตนแล้ว หมดเครื่องเกาะเกี่ยวในภพแล้ว หลุดพ้นแล้ว เพราะรู้
โดยชอบ วรณะนั้นปรากฏว่า เป็นผู้เลิศกว่าคนทั้งหลายโดยธรรมแท้จริง มิใช่
นอกไปจากธรรมเลย ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ความจริงธรรมเท่านั้นเป็นของ
ประเสริฐที่สุดในประชุมชน ทั้งในเวลาเห็นอยู่ ทั้งในเวลาภายหลัง ๕

[๗๒] ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ แม้นั่งกุมารพรหมก็ได้ภาสิตคาถาไว้ว่า
“กษัตริย์เป็นประเสริฐที่สุดในหมูชนผู้รังเกียจด้วยโคตร ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยวิชา
และจรรยาเป็นประเสริฐที่สุดในหมู่เทวดาและมนุษย์ ๕” ดูกรวาเสฏฐะและภารทวา
ชะ ก็คาถานี้ นั่งกุมารพรหมขับถูกไม่ผิด ภาสิตไว้ถูก ไม่ผิด ประกอบด้วย
ประโยชน์ มิใช่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ เราเห็นด้วย

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ถึงเราก็กเล่าอย่างนี้ว่า “กษัตริย์เป็นประเสริฐที่สุดใน
หมูชนผู้รังเกียจด้วยโคตร ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรรยา เป็นประเสริฐที่สุด
ในหมู่เทวดาและมนุษย์ ๕” พระผู้มีพระภาคตรัสพระพุทธพจน์แล้ว วาเสฏฐะและภาร
ทวาชะยินดีชื่นชมพระภาสิตของพระผู้มีพระภาคแล้วแล ๕

จบ อคคัญญสูตร ที่ ๔

By Miss Bawwarwnrak Kringwasutponziry 01/06/2015 19:38:03

Updated: 02/06/2015 14:27:18., 03/06/2015 17:24:41., 04/07/2015 14.00.,

01/03/2016 22:16:54., 28/05/2016 12:36:45. [จพินีสสูตร/Julani Sutra/ Sutta](#)